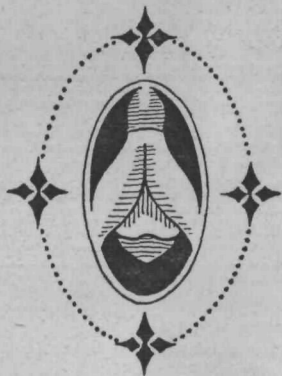

·POŠTNINA· PLAČANA·V· GOTOVINI·

Záhřeb

1934-1935

* I * X * X * X * V * I *

· 7 f . 5 .

Vsebina petega zvezka

	Stran
1. Stefan Koželj: Pravljica	105
2. Albert Sič: »Podrepna muha«	108
3. Kako love na Japonskem ribe	110
4. Zdravilo proti debelosti	110
5. Adam Milkovič: Pacek, Prigode navihanega kužeta. Za naše najmlajše	111
6. Irma Bajžljeva: Zvončkarji se uče stenografije	114
7. Danilo Gorinšek: Naša trobojka. Pesemca.	115
8. Arnošt Adamič: Koruzni frontnik Sandi. Roman za deco. Ilustriral profesor Mirko Šubic	116
9. Ksenija Jelšnikova: Legenda o prvem snegu	120
10. Tine Žoga: Iz zgodovine nogometa	121
11. Najstarejša, največja, najmanjša in najdražja knjiga na svetu	122
12. P. V. B.: Norec, ki je hotel razsvetljevati londonske ulice z dimom	122
13. Pavle Flerè: Pavliha. Ilustrira prof. Francè Podrekar	123
14. Cvetko Golar: Kovač. Pesem	125
15. Doma izgotovljene igračke. 3. Kamenčki za zidanje	125
16. Domovina sadnega drevja	126
17. K. S.: Ali zbirate znamke?	127
18. Trije kozli. Norveška pravljica	127
19. Iz mladih peres. Prispevki »Zvončkarjev«	128
20. Zastavice za brhihne glavice. Nagrade.	Tretja stran ovitka
21. Stric Matic s košem novic	Četrta stran ovitka

**POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCEM!
NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO
KROG »ZVONČARJEV«, TEM LEPSA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA
NAŠEGA LISTA!**

»Zvonček« izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrta leta 750 Din. Posamezni zvezki so po 3 Din.

Uprava »Zvončka« je v Ljubljani, Franciškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. — Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov: Uredništvo »Zvončka« v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin. — Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 36 • ŠTEV. 5
JANUAR 1935

Štefan Koželj

Pravljica

Nekoč je živela kraljica, ki ji je bil pred nekaj leti umrl kralj in jo pustil samo z izredno lepo hčerko - kraljično. Ko je deklica nekoliko odrastla, so jo zaročili s princem iz daljne dežele. Kmalu je prišel čas, ko bi se kraljična morala poročiti s princem, zato se je jela pripravljati na odhod v tuje kraje. Mati ji je določila mnogo dragocenih stvari, ki naj bi jih nesla s seboj, bisere, zlato, srebro in nakit, lepe obleke in vse, kar se spodobi kraljevi nevesti, zakaj zelo je ljubila svojo hčerko. Dala ji je tudi deklico - spremljevalko, ki naj bi jo spremljala na potu in ji stregla. Vsaka je imela tudi svojega konja. Kraljičin konj se je imenoval Belec in je znal govoriti.

Ko je prišel čas ločitve, je odvedla stara kraljica hčerko s seboj v razkošno spalnico, vzela v roke nožek, odrezala koder svojih las in ga podarila hčerki z besedami:

»Pazi na to, dragi otrok, zakaj to je čar, ki ti bo služil na potil«

Nato sta se prisrčno in ganljivo poslovili. Kraljična je shranila materine lase za obleko, zajahala iskrega konja in se napotila v kraljestvo svojega zaročenca.

Ko je nekega dne jezdila mimo potoka, je začutila hudo žejo in prosila svojo spremljevalko:

»Pila bi rada, prosim, prinesi mi v zlati čaši požirek vode iz bistrega potoka!«

»Ne,« je odvrnila spremljevalka, »sama pojdi k potoku in pij, jaz ti nočem več strečil«

Kraljična je res ponižno razjahala konja, pokleknila ob potoku in pila; nato pa se je razjokala in rekla:

»Joj, kaj bo še z menoj, preden bom na cilju!«

Koder materinih las pa ji je odgovoril:

»Če vedela bi tvoja mati, ne nehala bi žalovati!«

Ker pa je bila kraljična zelo krotka in skromna, ni rekla ničesar h grdemu obnašanju svoje spremljevalke in je nadaljevala težavno pot. Ko je jahala dalje brez odmora in je žgoče sonce še vedno neusmiljeno pripekalo, je zopet postala žejna; pozabila je na surove besede svoje spremljevalke in jo zopet zaprosila vode. Toda ta ji je spet predrzno odgovorila kakor prvič in kraljična je morala zopet sama po vodo. Znova je zaplakala in zopet so ji odgovorili materini lasje:

»Če tvoja mati bi vedela to, zelo, zelo bi bilo ji hudo!«

Ko je pila bistro potočno vodo, se je tako nagnila k potoku, da so

ji materini lasje padli izza pasu in splavali po vodi. Kraljična tega niti opazila ni, pač pa je to videla spremljevalka, ki se je razveselila, zakaj čar ji je bil znan, obenem pa tudi bridka resnica, da je kraljična brez tega čara popolnoma v njenih rokah. Ko je kraljična hotela spet zajahati svojega konja, ji je rekla njena spremljevalka:

»Ti vzemi zdaj mojega konja, na tvojem bom pa jahala jaz!«

Kmalu nato je morala kraljična sleči tudi svoja kraljevska oblačila in obleči preprosto obleko spremljevalke, tako je že bila v njeni oblasti.

Ko sta bili že blizu cilja, je spremljevalka zagrozila kraljični, da jo ubije, če kdaj komu pove resnico, da je ona prava kraljična. Toda zvesti konj Belec je videl vse.

Tako sta dospeli v mesto in na kraljevi dvor. Princ je pritekel, da ju sprejme, dvignil je deklico v kraljevih oblačilih s konja, misleč, da je njegova nevesta, in jo peljal v kraljeve dvorane; prava princeska pa je morala ostati na dvorišču. Ugledal jo je stari kralj. Zdela se mu je prelepa in prenežna za kraljično strežnico, zato je povprašal nevesto, koga je privedla s seboj. Ta pa je odgovorila:

»Vzela sem to deklico s seboj za spremstvo. Dajte ji kako delo, da ne bo lenarila!«

Kralj nekaj časa ni vedel, kako bi jo zaposlil, naposled se je domislil in rekel:

»Imam dečka, ki pase gosi, njemu naj pomaga!«

Pastirček, ki je pasel gosi, je bil pa zelo prijazen in dober deček.

Ob prvi priliki je lažna nevesta rekla princu:

»Dragi kraljevič, ugodi moji prvi želji! Daj odsekati glavo konju, na katerem sem prijezdila semkaj, zakaj na potovanju mi je povzročal mnogo težav!«

Tako je bil umorjen zvesti Belec in prava princeska, sedaj gosja pastirica, je bridko plakala za njim. Izprosila pa si je, da so konjevo glavo obesili nad mestna vrata, skozi katera je vsak dan gnala past gosi, da jo je slišala govoriti:

»Če tvoja mati bi vedela to, zelo, zelo bi bilo ji hudo!«

Ko je prišla na travnik, je sedla na klopico in razprostrela svoje dolge in kodraste lase, ki so se svetili kakor čisto srebro. Pastirček jo je začuden gledal.

Po nekaj dneh pa ni mogel več molčati, zato je šel zvečer k staremu kralju in mu povedal, kako se njegova pomočnica čudno pogovarja z glavo ubitega konja, pa tudi o njenih čudovitih srebrnih laseh je omenil kralju.

Prihodnje jutro je šel stari kralj počasi za njima, da bi se sam prepričal o neverjetnih rečeh, o katerih mu je bil pravil gosji pastir. Ko je čez dan skrit opazoval in vse videl, je zvečer poklical deklico k sebi in ji rekel, naj mu pove, kaj vse to pomeni. Deklica pa je izbruhnila v jok in dejala: »Nikomur ne smem nič povedati, sicer izgubim življenje«. Stari kralj pa ji je toliko časa prigovarjal, da mu je prava kraljična povedala svojo zgodbo od začetka do konca.

Kralj jo je takoj nato dal obleči v kraljeva oblačila in se je neznan-

sko čudil njeni lepoti, ki je prišla v dragoceni obleki še posebno do veljave. Potem pa je razložil svojemu sinu, da nima prave neveste, ampak le njeno strežnico.

Mladi kralj se ni mogel načuditi tej novici. Ves je bil vzhičen nad lepoto prave neveste, pa tudi nad njeno potrpežljivostjo in ponižnostjo.

Ne da bi komu kaj razodel, je naročil pripraviti veliko pojedino, na katero je povabil ves dvor. Mladi kralj je sedel na sredi, na eni strani lažna princeska, na drugi pa prava nevesta. Nihče se ni spoznal, zakaj kar bliščalo jim je pred očmi od njene izredne lepote.

Ko so se najedli in napili in bili dobre volje, je stari kralj povedal vso njeno zgodbo, toda tako, kakor

da jo je bil nekje slišal ali čital. Nato je vprašal hudobno spremljevalko:

»Kaj bi bilo treba storiti z dekletom, ki se je tako nevhvaležno obnašalo?«

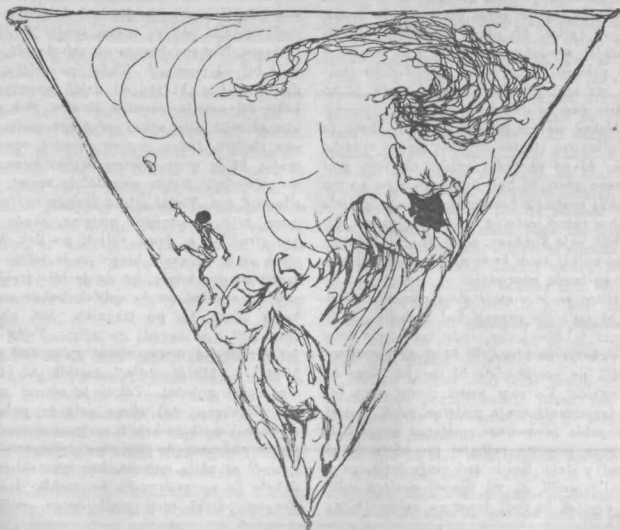
Ta pa je odgovorila:

»Nič drugega ne zasluži, kakor da jo zapreš v sod, ves obit z ostrimi žebli, ki naj ga konji vlečejo po cesti toliko časa, da bo hudobnica poginila v njem.«

Tedaj pa je zaklical kralj:

»Tako se ti bo tudi zgodilo! Kaznovana boš, kakor si se sama obsodila!«

Mladi kralj pa se je poročil s pravo nevesto, s katero je blago in usmiljeno kraljeval mnogo srečnih let...

»Podrepna muha«

Prisedel sem k trojici priletnih mož, ki so se pomenkovali o starih časih, ko so še kot drobni dečki živeli pri ljubih starših. Mnogo je vedel povedati zlasti mož med njimi, ki je sedaj imovit in čislán obrtnik. Pravil je tudi tole:

»Moji starši so bili revni. Oče je bil navaden delavec, ki je z velikim naporom zaslužil jedva toliko, da nas je skromno preživljal. Mati je bila nad vse delavna in skrbna. Imela je z gospodinjstvom polne roke posla, saj nas je bilo pet otrok. Bil sem najstarejši med njimi, tedaj mi je bilo kakih štirinajst let. Večkrat je tarnala mati, kako težko ji je, ko ni zadostnega zaslužka, zato sta se mi smilila oba, oče in mati. Vedno sem premišljeval, kako bi si mogel kaj prislužiti, da bi jima pomagal. Iz šole sem bil že izostal in objubljeno mi je bilo, da me pekovski mojster, naš sosed, sprejme za vajenca, kakor hitro bo pri njem prosto kako vajeniško mesto.

Da nisem pohajkoval, sem se lotil vsakršnega dela. Če drugega ni bilo, sem hodil v Mestni log in rezal po grmovju tanke vrbove vejice, jih obelil in posušil ter jih prodajal mesarjem za špile. Kar sem si s tem prislužil, sem vedno izročil dobri materi, da sem ji majceno lajšal skrbi, ki so jo trle dan za dnevom.

Nekoč pa me povabi sosedov Tinče (z dovoljenjem staršev seveda) gledat vojaške vaje, ki so se tedaj vršile ob Savi pod Šmarno goro. Še bolj kakor vaje pa so me tamkaj zanimale branjevke, ki so pripeljale s seboj razne jestvine in hladilne pijače. Ko so bile vaje končane, so se trudni, lačni in žejni vojaki vsuli krog njih in kupili vse, kar so imele naprodaj.

Hitro se je v moji glavi porodila misel, da bi tudi jaz utegnil kaj zaslužiti, če bi posnel te branjevke, toda žal nisem imel ne denarja ne blaga, ki bi si ga moral nabaviti, ne vozička, da bi spravil blago na vezbališče. Ko sem prišel domu, sem brž jel razodevati svoje prijetne misli materi. Kar pride pivovarnar, prijazen gospod, ki je prav pogosto prihajal po očeta in ga jemal v delo. Ko je čul moje želje, se je takoj ponudil, da mi posodi svojega oslička, voziček in tudi denar za nabavo blaga.

»Poznam te, priden in pošten dečko si, zato pridi kar jutri zjutraj zgodaj k meni. Moj hlapec ti bo napregel oslička in naložil blago.« Segel je v listnico, vzel iz nje bankovec za deset goldinarjev ter mi ga izročil, naj si grem takoj nakupit, kar menim, da bom mogel s pridom prodati. Naročil mi je tudi, naj prinesem vse blago v pivovarno hlapcu Matevžu. Kdo bi bil bolj vesel ko jaz! Hitro sem stekel nakupit vse potrebno, potem sem brž nesel blago k Matevžu, ki mi je šel z vidnim veseljem na roke. Naslednje jutro sem se na vse zgodaj odpravil k prijaznemu možu, ki me je že pričakoval z naloženim vozičkom. Ko me je videl prihajati, je šel v hlev po oslička in ga vpregel. Izročil mi je vajeti in voščil srečno pot ter dobro kupčijo. Zahvalil sem se mu, sedel na voz k blagu, pognal — in šlo je še precej hitro proti Šmarni gori.

Ko sva bila z osličkom blizu savskega mostu, sem že od daleč videl vojake, ki so se zbirali na travnikih onstran Save. Jedva sva pripeljala tja, se je moj dolgouhi tonvariš spuntal, da ga nisem mogel spraviti z mesta. Nobena beseda ni zalegla nič, pa tudi bič ni pomagal. Tedaj pa pristopita dva paglavca, ki sta od daleč opazovala, kako mi nagaja poredna živalca. Brž položi starejši oslu nekaj na hrbet, nato pa oba zbežita. Jedva sem se zavedel, opazim muho, ki je z neverjetno brzino koracala po oslovskem životu navzdol in se mu zarila pod rep. Tedaj stisne živinče rep med noge, bije z zadnjima nogama, skače na vse strani in se jame valjati po tleh. Voziček se je prevrnil, blago pa je frčalo po zraku na vse konce, ko da je bilo treščilo vanj. Naposled pa jo osliček kakor sama burja ubere tja po travniku, jaz, ubogi siromaček, pa seveda za njim. Toda bil je hitrejši od mene, nisem ga mogel dohiteti. V bližini stoječi častnik je videl moj težki položaj. Takoj je ukazal svojim vojakom, naj ulove osla in pobero na vseh koncih in krajih raztresene žemlje, štruce, klobase in pokalice. Od teh se k sreči ni ubila nobena, ker so steklenice debele in so vse padle na mehko travo. Ko so vojaki ujeli podivjanega oslička,

so takoj spoznali vzrok njegovi besnosti. S silo so mu premaknili rep in vzeli izpod njega muho, ki je to ubogo žival tako hudo mučila. Da bo za vedno mir pred njo, so jo kratkoma raztrgali na dvoje, ker sicer te nadležne, trde muhe ni lahko uničiti. Ko je bilo spet vse v redu, sem se dostojno zahvalil vojakom in prijaznemu častniku seveda tudi. Začela se je kupčija. V prav kratkem času sem prodal vse, kar sem imel. Z zadovoljstvom sem potem odvezal osliča, ki je bil ta čas privezan k bližnjemu drevesu, in ubrala sva jo proti domu, kamor je šlo mnogo hitreje kakor prej.

Živinče z vozičkom in košarami sem v pivovarni oddal Matevžu, mu povedal, kaj vse se mi je bilo pripetilo in kako je izpadla kupčija, nato pa sem urno odšel domov uredit račune, ki niso bili baš težavni. Najprej sem odštel izposojeni denar in ga dal na stran, da ga vrnem gospodu pivovarnarju in se mu dostojno zahvalim za njegovo pomoč. Ostanek pa sem takoj izročil materi, ki je bila nad vse vesela moje podjetnosti. Tako sem poslej tržil z velikim zadovoljstvom vse dni, dokler so trajale vojaške vežbe...«

Ko je mož končal zanimivo pripoved, ki smo jo vsi poslušali z veliko pozornostjo, sem takoj omenil, da sem sicer pogosto čul imenovati »podrepno muho«, in to v prislavic, da pa je vendar še danes ne poznam, ker je nisem še nikdar videl, kar ni prav nič čudnega. Sem bil pač mestni otrok in zato nikdar nisem imel prilike natančneje opazovati živino. V tem oziru so kmetiški otroci mnogo na boljšem, ker jo krmijo, pasejo in napajajo ter imajo sploh mnogo posla z njo. Zato poznajo tudi ves mrčes, ki muči poleti ubogo žival, in jim je seveda prav dobro znana »konjska muha«, ki jo na kmetih imenujejo »podrepno muho«, ker sili živini najraje pod rep.

No, sedaj pa jo poznam tudi jaz. Opisali so mi jo zelo dobro kmetiški ljudje, po knjigah pa sem jo iskal toliko časa, da sem jo iztaknil ter našel tudi nje sliko. Da jo boste spoznali tudi vi, ki je doslej še niste imeli priliko videti in opazovati, vam podajam tu njeno sliko in opis, kakor ga je l. 1880. priobčil naš znameniti naravoslovec, pokojni pisatelj Fr. Erjavec, v svoji knjigi: »Naše škodljive živali v podobi in

besedi« na strani 101 pod naslovom: »Konjska muha«. Ta opis se glasi takole:

»Na konjih — časih tudi na govedih — vidimo neko rjavo muho, ki nerodno skače in se skriva v dlako. Najraje se drži blizu repa in na drugih manj dlakavih mestih.

Navpična črtica pod trupom »podrepne muhe« kaže njeno naravno velikost

Kakor je videti nerodna, je vendar ne ujamesh zlepa, dasi ne odleti rada, temveč se skriva v dlako. Čuditi se ji moraš, kako urno se plazi po dlaki, zdaj naprej, zdaj nazaj, zdaj zopet v stran, kakor ji je pač treba. In če jo naposled tudi dobiš, ne bi rekel dvakrat, da ti zopet ne uteče, kajti je za čudo spolzka in gladka. Ker je tudi trda, je ni zlahka zmastiti, ker se navadno spesne izpod prstov. — Konjska muha je ploščatega trupa in tudi stegna so ploščnata. Vsa je nekako rožena ali usnjata in svetla. Barve je rjave, samo močni in nazobčani krepeljci na nogah so črni. Ta muha pije konjem kri in spada zatorej med zajedavce, ali vendar jim ne preseda tako kakor obadje, že zaradi tega ne, ker se plodi prav po malem. Čudno je namreč pri tej muhi, da izleže samica vselej le po enega samega mladiča, in sicer živo ličinko, ki je popolnoma dorasla in gotova, da se zabubi. To je pri žuželkah kaj posebnega, kajti navadno neso jajca ali ličinke, ki so malo prej izlezele iz jajec.«

Morda utegne zdaj kdo izmed mojih čitateljčkov premišljevati, čemu vas seznanjam prav s to muho. No, to vam hočem takoj povedati!

Je namreč med nami mnogo, mnogo ljudi, ki so silno vsiljivi. Vrivajo se v vsako družbo, vtikajo v vsak pogovor, četudi jim prav nič ni mar, in povsod hočejo imeti

prvo in zadnjo besedo. Zaradi te svoje skrajno neprijetne lastnosti postanejo vsem ljudem tako težni, da jih nihče ne mara. Vse se jih boji in izogiba. In te vrste ljudi primerja naš kmet, ki je izredno dober vsestranski opazovalec, s »podrepno muho«. Zato je med našim ljudstvom nastala za

vsakega takega vsiljivca popolnoma pravilna primera: »Tak je kakor podrepna muha«.

Da tudi vas, predragi moji čitateljčki, ne bodo kdaj tako imenovali, si dobro zapomnite tale nauk:

»Ne bodi vsiljiv!«

Kako love na Japonskem ribe

Na Japonskem poznajo ribiči poleg običajnega lova z mrežami in trnki še drug način ribjega lova. V ta namen uporabljajo neko vrsto divje rase, imenovano kormoran. Ko se znoči, odveslajo ribiči s svojimi čolni, ki imajo na sprednjem delu železne košarice, v katerih gori neugasljiv ogenj. Ta ogenj meče svetlobo daleč po morski gladini in privablja s tem ribe. V čolnih pa sedijo ribiči, ki imajo po 10 kormo-

ranov privezanih na močne vrvice. Te ptice se hranijo le z mesom, tri dni pred lovom pa ne dobijo nobene hrane. Tik pred lovom jim pa nataknejo ribiči kovinaste obroče okrog vratu, da ne bi mogli požreti rib. Kakor hitro ujame kormoran ribo, potegne ribič vrvico k sebi, odvzame ptiču plen in ga znova spusti, dokler ni čoln poln in to je kaj kmalu, ker so kormorani izredno spretni ribiči.

Zdravilo proti debelosti

Živela je v Afriki nekoč debela žena, tako debela, da je komaj hodila. Nekega dne se odloči, da gre k zdravniku in ga povpraša za svet, kaj naj napravi, da bo shujšala.

Afriški zdravniki pa niso taki kakor naši. Niso to možje, ki so študirali medicino (zdravništvo), temveč so nekako v sredi med čarovniki in zdravniki. V njihovih hišah ne dobite samo najrazličnejših zdravil, temveč tudi majhne in velike kipe raznih zamorskih božanstev, ki pomagajo v boleznih.

Ko je debela žena prišla k zdravniku, jo ta najprej vpraša, kako se počuti.

»Zelo dobro se počutim, skoraj preveč dobro«, mu odgovori žena, »in ravno to me tare. Zato sem prišla k tebi, da me pregledaš in mi svetuješ!«

»Kaj pa ti je?« jo vpraša zdravnik.

»Želim, da mi pripraviš zdravilo proti debelosti.«

»Hočem ti ustreči« odgovori po kratkem premišljevanju črni zdravnik, »samo prej moram vprašati bogove, kakšno zdravilo mi svetujejo. Pojdi za

danes domov. Jutri pa se vrni po odgovor.«

Zena se zahvali in odide.

Naslednji dan ji reče zdravnik:

»Vprašal sem bogove in rekli so mi, da boš čez trideset dni umrla. Če je temu tako, potem ti tudi zdravilo ni več potrebno.«

Debela žena se je vrnila domov vsa preplašena; ni jedla, ne pila, bila je žalostna in potrta in je samo štela dneve. Še dvajset dni, še trideseti dan, a ona je še vedno živila. Tedaj gre k zdravniku in mu reče:

»Danes je minul trideseti dan po tvojem prerokovanju, a jaz sem še vedno pri življenju?«

Zdravnik pa ji hudomušno reče: »Kakšna si sedaj, suha ali debela?«

»Suha sem«, mu odgovori žena. »od samega strahu in groze sem shujšala.«

»Vidiš strah pred smrtjo, to je bilo tisto zdravilo, ki so mi ga svetovali bogovi!« ji dostojanstveno odvrne zdravnik.

a. mirovič:

pacek

JOKEC JE STAR TRI MESECE. ZNA ŽE HODITI IN LAJATI IN JE SPLOH ZELO NADARJEN KUŽEK. TUDI GRIZE ŽE IN Z REPOM ZNA MAHATI. KADAR JE SAM DOMA IN MU POSTANE DOLGČAS, POIŠČE SVOJO SKODELICO IN PRIČNE SLASTNO JESTI, ČEPRAV NI LAČEN. KO JE SKODELICA PRAZNA, POGLEDA TREBUŠČEK:

»ZDAJ PA NI VEČ!« MU PRAVI. POTEK POTISKA SKODELICO Z JEZIČKOM PO SOBI, DOKLER JE NE ZRINE POD OMARO. NATO ZLEZE NA POSTELJO IN PREMIŠLJUJE: KO SEM PRIŠEL NA SVET, SEM BIL ČISTO MAJHEN IN GOL. TAKRAT JE BILO ZELO MRAZ. IZPOD NEBA SO PADALE MEHKE, BELE KRPICE, SPLOH JE BILO VSE BELO, KAMOR SEM POGLEDAL. ZDAJ PA JE VSAK DAN TOPLEJE IN JAZ SEM VSAK DAN VEČJI IN MOJA DLAKA VSAK DAN DALJŠA. KAJ BO, ČE POJDE TAKO NAPREJ?

»VELIK BOM KO HIŠA IN KOSMAT KO ŽABA!« SI PRAVI IN ŠIROKO ZAZEHA. POTEK SE ZARIJE V MEHKE BLAZINE IN ZASPI. KO PRIDE OPOLDNE DOMOV GOSPA MARA IN ZAGLEDA JOKKA NA SVOJI POSTELJI, GA HITRO DVIGNE IN POTIPA BLAZINO.

»NEMARNEŽ!« GA POKARA, »KAJ PA SI SPET NAPRAVIL?«

JOKEC POGLEDUJE MOKRO BLAZINO, POTEK GOSPO IN ZAZEHA. TODA UŽALJENA GOSPA PRIME ZDAJCI JOKKA ZA ČRNI SMRČEK IN MU GA POTISNE V PONESNAŽENO MESTO.

»SAMO ŠE ENKRAT!« MU KAŽE PALICO. »FUJ! PACEK!«

LE ZAKAJ JE TAKO HUDA? PREMIŠLJUJE MALI PACEK. SAMO ZARADI BLAZINE GOTOVO NE! PRAV NIČ LEPA NI, KADAR SE TAKOLE GRDO DRŽI, NIČ. MOGOČE PA JO JE ZOPET KDO NAPADEL? ZADNJIČ, NA PRIMER, JE BIL TU NA OBISKU NEK GOSPOD. KO JE VSTOPIV V SOBO, JE PRIJEL GOSPO ZA LAŠE IN JO DVAKRAT UGRIZNIL POD NOS. JOKCU SE JE GOSPA ZELO SMILILA, LAJAL JE, GOSPA JE PA MIŽALA. KO PA JE GOSPOD ODHAJAL, STA SE OBA SPET SMEJALA, ŠE V ROKE STA SI SEGLA. JOKCU JE DAL TA GOSPOD TISTI VEČER ENKRAT BRČO, ENKRAT PA DVA SLADKORČKA. JOKEC IMA RAJE SLADKORČKE. GOSPOD TEGA GOTOVO NE VE. AMPAK ČE PRIDE ŠE KDAJ IN MU BO PONUDIL ČEVELJ, BO JOKEC ZBEŽAL, ČE PA MU BO DAL SLADKORČEK, BO ZINIL, ŠIROKO, ZELO ŠIROKO...

»TAKOLE,« PRAVI JOKEC IN ZINE. NATO SKOČI NA POSTELJO H GOSPE MARI IN JI KIHNE V OBRAZ.

»FUJ!« GA POKARA ONA. »UH! PACEK!«

POTEK ODNESE PONESNAŽENO BLAZINO NA OKNO IN GRDO SE DRŽI. »DA VEŠ, NEMARNEŽ, NIČ DRUGEGA NISI KO PACEK! V KUHINJO SE MI POBERI, GRDAVŠ!«

AMPAK PACEK JE ZDAJ JEZEN. NIKAMOR NE POJDEM! SI PRAVI IN SE URNO SKOBACA POD POSTELJO. TU OSTANE, DO-

KLER NE ODIDE GOSPA V MESTO. TEDAJ SELE ZLEZE PREVIDNO IZ SKRIVALIŠČA, SI PRTEGNE UDE IN ODHLAČA PROTI KUHINJI. POTEM HITRO DVIGNE GLAVO.

»MESO! M-M, KAKO LEPO DIŠI!«

HOP! IN PACEK JE ŽE NA STOLU. ŠE MALO IN PACEK SEDI NA MIZI. PRED NJIM LEŽE V VELIKI PONVI IMENITNI ZREZKI, TISTI DOBRI ZREZKI, KI SI JIH GOSPA MARA TAKO RADA PRIVOŠČI ZA VEČERJO. PACEK STRMI V PONEV, TEŽKO MU JE, SKUŠNJAVE SO ZMIROM VEČJE.

»HAM!« ZINE KAR TAKO ZA ŠALO PO NAJVEČJEM ZREZKU. POTEM GA HITRO SPUSTI, SE ODMAKNE IN ZAMIŽI. TAKO SE POIGRAVA, DOKLER KONČNO NE ZLEZE MED NJE V PONEV IN POTISKA SMRČEK MED MALE ZAPELJIVCE.

»VAS BOM KAR POHRUSTAL!« JIM PRAVI IN JIH POTISKA PO PONVI. PA NESREČA TAKA, EDEN SE MU OBESI PRAV NA ZOBE. KAKO JE POSILEN! OBSTANE PACEK IN GA RAHLO OBLIZUJE.

»NO,« PRAVI POTEM, KO MU NIKAKOR NOČE IZ GOBČKA, »ČE MI PA KAR SAM LEŽEŠ V USTA, TE PA BOM!« IN GA JE. OSTALA STA ŠE DVA, SAMO DVA. »DA VAMA NE BO DOLGČAS, BOM PA SE VAJU.« IN SE JU JE TAKOJ USMILIL. POTEM SE JE LEPO OBLIZNIL IN POTIPAL NAPETI TREBUŠČEK.

»KAR SIT SEM!« JE DEJAL. KO PA JE POISKUŠAL ZLESTI IZ GLOBOKE PONVE, JE BIL TREBUŠČEK KAR PREVELIK IN PACEK PRENERODEN — DA NI SLO NE NA TEJ, NE NA DRUGI STRANI PONVE. ZMIROM SE JE ZAKOTALIL NAZAJ. NAPOSLED JE GLOBOKO ZAZEHAL, SE ZVIL V KLOBČIČ IN ZADRNUHAL V PONVI. PRAV LEPO MU JE BILO.

KO PRIDE NA VEČER GOSPA MARA IZ MESTA, ŽDI PACEK POD POSTELJO IN PONEV POD MIZO. OPREZNO PRISLUŠKUJE PACEK STOPINJAM V KUHINJI. MENDA JE V VELIKIH SKRBEH. KAJ BO? PACEK SE DOBRO ZAVEDA, KAJ JE STORIL, O PRAV DOBRO, IN MU NI MALO HUDO. AMPAK ZDAJ JE ŽE PREPOZNO, KAR ZAJOKAL BI.

»UUUUU,« IN JE ŽE JOKAL.

TISTI ČAS TEKA GOSPA PO KUHINJI: »PACEK! PACEK! KJE... KJE SO MOJI... ZRE-ZREZKI?«

ZAMAN — NI PACKA, NI MESA. ZDAJ POSTAJA PACKU ŠE HUJE. TUDI V ŽELODČKU GA TIŠČI IN KOLCA SE MU.

TA VEČER JE BILA GOSPA ZELO HUDA IN PACEK TEPEN. DOLGO SE JE SKRIVAL PO KOTEH, JOKAL JE IN SOLZE SI JE BRISAL. KONČNO SE JE IZMUZNIL SKOZI PRIPRTA VRATA:

»ZDAJ GREM PA VEN!« JE REKEL JEZNO. AMPAK ZUNAJ JE BILA TEMA IN PACKA JE POSTALO STRAH. ŽE JE STISNIL REP, DA BI ZBEŽAL, KO ZAČUJE S PRAGA: »PH-PH. PH-PH... MJAU!«

PACKU SE JE DVIGNILA DLAKA: »RRRRRR,« JE ZARENČAL IN POKAZAL JE ZOBE.

»PH-PH-PH,« JE PIHALO NAZAJ.

»PH-PH!« JE OPONAŠAL PACEK MAČKO IN SE POGUMNO ZAGNAL PROTI NJEJ.

»PH!« JE KIHNILO TIK PRED NJIM IN GA POTIPALO PO SMRČKU. ZDAJ JE POSTAL PACEK PREVIDNEJSI. PRI PRIČI SE JE OBRNIL IN SE ZADENSKI BLIŽAL HUDOBNI SOSEDI. POTEM JE PRIČEL OPLETATI S KOŠATIM REPOM IN JO JE Z NJIM OSMODIL PO SMRČKU IN BRKIH.

»LE KIHAJ, LE!« JI JE DEJAL HUDOMUŠNO.

MUCA JE BILA ZELO HUDA. BRANILA SE JE IN PIHALA, KOLIKOR JE VEDELA IN ZNALA, PA NI NIČ POMAGALO. SE MALO IN PRETKANI PACEK JO JE ZRINIL S PRAGA.

»GRDAVŠ!« MU JE REKLA, KO JE ZBEŽALA.

»PA ZBOGOM!« JI JE POMAHAL S TAČKO IN ZMAGOSLAVNO ODHLAČAL PO STOPNICAH.

KER SE JE DRŽALA GOSPA MARA GRDO VES VEČER IN POTEM SE NASLEDNJE JUTRO, JE PACEK SKLENIL, DA SE POJDE POTEPAT. IN JE SEL V MESTO. KOLIKO LEPIH STVARI JE VIDEL TAM. PACEK BI SI OGLEDODOVAL MESTO KAR VES DAN, KO BI SE MU NE MUDILO ZOPET NAZAJ. OPOLDNE JE TEKAL PO ULICAH IN ZAMAN ISKAL POTI DOMOV... MESTO JE BILO KAR PREVELIKO IN PACEK PREMAYHEN, DA BI SI BIL ZAPOMNIL PRAVO POT. SPOTOMA JE SREČAVAL DRUGE PSIČKE. PRED VSAKIM JE PREVIDNO OBSTAL.

»IZGUBIL SEM SE,« JE DEJAL BOJEČE, »ALI TI VEŠ, KJE SEM DOMA?«

PA MU JE VSAK ODKIMAL: »TEGA PA RES NE VEM,« JE REKEL. EDEN GA JE CELO ZA UHELJ UGRIZNIL. IN PACEK TEKA DALJE, MIMO RAZKOŠNIH HIŠ, PONOSNIH PALAČ IN PROSTRANIH TRGOV...

»OH! OH!« TARNA VENOMER, »ZDAJ PA NE VEM, KJE SEM DOMA! TA JE PA LEPA! TAKA SMOLA! OJEJ, OJEJ!«

IN KAKO DOLGE, KAKO ŠIROKE SO TE ULICE! KAJ PA, ČE BI SE RAJE TAKOLE MALO POPELJAL? IN SE SKOBACA NA ČUDNO STVAR, KI NEZNANSKO URNO TEČE PO TRAČNICAH. TAKO, ZDAJ PA ŽE BO! PACEK BO SPOTOMA LAHKO OGLEDODOVAL LJUDI IN HIŠE, MORDA PA LE UGLEDA TISTO RUMENO STAVBO, KJER JE DOMA?! IN SE PRERINE MIMO ŠTEVILNIH ČEVLJEV V KOT. V NASLEDNJEM HIPU ZDRČI TRAMVAJ PO RAVNI CESTI.

»IMENITNO!« PRAVI PACEK. »PELJEM SE!«

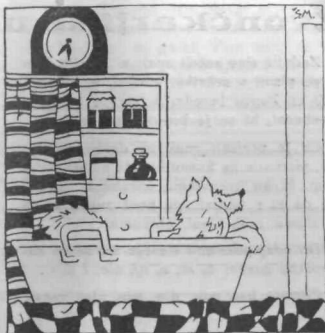
DRVEČEGA VOZA SE VSE BOJI, LJUDJE, AVTOMOBILI IN PSI. PACEK GLEDA SKOZI ŽELEZNO OGRADO IN ZALAJA NAD VSAKIM PSOM: »HAV! BEŽI! POVOZIL TE BOM!«

O, PACEK BI SE VOZIL TAKOLE KAR VES DAN — KO BI GA ZDAJCI NE ZAGLEDAL GOSPOD SPREVDONIK.

»ČIGAV SI PA TI?« MU PRAVI IN NAGUBANČI ČELO.

UŽALJEN MU PACEK POKAŽE ZOBE: »RRRR...« MU ZAGODE. AMPAK GOSPOD SPREVDONIK GA ŽE NA PRVI POSTAJI NAZENE Z VOZA. NAZADNJE MU DA ŠE BRCO. ŽALOSTEN SE ZAKOTALI PACEK NA PRAŠNO CESTO IN POGLEDUJE ZA ODHAJAJOČIM TRAMVAJEM: »ZDAJ SE PA NIČ VEČ NE PELJEM!« VZDIHNE IN STEČE NA DRUGO STRAN CESTE.

(Dalje prih.)

Zvončkarji se uče stenografije

Zadnjič smo začeli znak *s*. Naučili smo se ga pisati v začetku, sredini, pa deloma tudi na koncu besede. *S* ima pa še svojo posebnost, ki se je bomo danes učili.

Če je prejšnji znak na desno zaokrožen, pišemo *s* na koncu besede z obrnjenim *s*-om, ki ga imenujemo obratni *s*. Namesto da bi *s* izpisali, ga pred znaki, ki so na desno zaokroženi, obrnemo.

Do zdaj poznamo sledeče na desno zaokrožene znake: *b*, *m*, *n*, *nj*, *mn*, *i* in *lj*.

Pišemo: *bas*, *mas*, *das*, *nas*, *njas*, *mnas*, *las*.

b, b, b, m, m, m, n, n, n

Tudi samoglasnik *e* izpustimo pri znakih, ki so na desno zaokroženi, če mu sledi na koncu *s*. Na primer: *nebs* (namesto *nebes*), *dans* (danes), *ls* (les), *ms* (mes), *ds* (des), *njs* (njes), *mns* (mnes).

b, b, e, m, m, e, n, n, e

Če je za *s*-om še samoglasnik, moram *s* izpisati. Ravno tako *s* na koncu besede izpišemo pri vseh drugih znakih, ki niso na desno zaokroženi. Na primer: *lase*, *meša*, *nese*, *Desa*, *res*, *pes*, *kes*.

es, es, es, s, s, s, b, b

Vzemimo še dva nova znaka, to sta *g* in *v*.

g je srednji znak, podoben *p*-ju, samo da črta ne pade ravno na osnovnico, ampak se na levo zaokroži. Na primer: *g*, *ga*, *gad*, *beg*, *pega*, *njega*.

g, g, v, v, v, g, g

Črka *v* ima v stenografiji dva znaka, začetni in srednji *v*. Če rabimo *v* v začetku besede, pišemo začetni *v*, če ga pa rabimo v sredini ali na koncu besede, pa pišemo srednji *v*.

Začetni *v* je srednji znak in je na glavo postavljeni *g*. Podoben je *b*-ju, samo da se ne začne z navpično črto kakor *b*, ampak se na levo zaokroži. Na primer: *v*, *va*, *vam*, *vas*, *val*, *veda*, *vek*.

v, v, v, b, b, b, v, v

Srednji *v* je mali znak in se piše v sredini ali na koncu besede. Kakor ne smemo nikdar rabiti začetnega *v* v sredini ali na koncu besede, tako ne smemo rabiti srednjega v začetku besede. Srednji *v* je ravno tako velik kakor *s* in je ravno tako pentlja, samo da je obrnjena, torej *s*, ki stoji na glavi in ima zapotezo. Zapoteza mora biti, sicer se lahko zamenja z obratnim *s*-om. Na primer: *eve*, ne vem (nikalnica se vedno združi z naslednjo besedo, zato se piše mali *v*), *neveden*, *lev*, *leva*, *navada*, *kava*, *lava*, *Sava*.

e, v, v, v, e, e

v, v, e, e, v = ve

Združi se tudi s predstoječim samoznakom: *bi se*, *da bi se*, *ne da bi se*, *da se*, *ni se*, *nišem se*, *sem se*, *bode se*, *ne bode se*, *bodem se*, *ne bodem se*.

Samoznaki:

se (povratni zaimsek) pišemo samo *s*, samoglasnik *e* izpustimo. Piše se vedno skupaj s prednjo besedo in če se konča beseda z desno zaokroženim znakom, pišemo obratni *s*. Ker se naslanja na prednjo besedo, jo imenujemo naslonjco, n. pr.: *se*, *kesa se*, *pelje se*, *dere se*, *veka se*, *led se*, *med se*.

KORUZNI FRONTNIK SANDI ARNOŠT ADAMIČ

4.

Sandi se je bil tisto zimo močno izpremenil. Nič več ni kazal one brezskrbnosti in vedrine kakor nek-daj. Najraje je bil sam ali pa s knjigami, ki so mu pripovedovale o čudovitih krajih in dogodkih. Rad je tudi z Itko posedal pod oknom, ji pripovedoval mamljive pripovedke, kazal slike in risal okorne mo-žice in živali na papir od vrečic.

Oče je prihajal z dela. Sandi bi ga bil večkrat rad vprašal za po-jasnila o prečitanem, a vselej se je zdrznil nad njegovim stroгим obrazom, misleč, da mu ne more poza-bititi prestopka. Počasi, dan za dnem se je staršema oddaljevalo neizku-šeno otroško srce. Kmalu je le z nejevoljo odgovarjal na njuna vpra-šanja. Postal je trmoglav, kakor se je naučil od sošolcev. Zdelo bi se, da mu je malo mar, če mu danes ali jutri pokažejo vrata.

Za to navidezno brezbriznostjo pa se je skrivala lepša duša. Živo se je zanimal za vsebino pogovorov družine, ki je sedala izmučena od stoterih skrbi za vsakdanji kruh k borni večerji. Vedno in vedno je preudarjal o vsem, kar bi lahko on, štirinajst let stari deček, napravil za skupni blagor. Tiho je sedel in poslušal, dokler ni nekega dne...

Nekega dne so ga zaman čakali h kosilu. Mati je tekla v šolo vprašat, ali je zaprt. Ne, zaprt ni, ker ga sploh ni bilo v šolo... Kje je ven-dar? Tega ni vedel nihče. Treba je bilo čakati. Medtem je mati pogre-šila Sandijeve boljše čevlje. Polna strahu ni upala črhiniti očetu, ki se je bil vrnil z dnevnega šihta ob pol desetih. Nemirno Itko, ki je veno-mer izpraševala, kje je Sandi, je potolažila, da je šel k teti, šele po-tem je revica zaspala.

Mati je prinesla očetu pogreto večerjo in ravno premišljevala, ali naj mu vse pove, ko so se vrata tiho odprla. Oba sta ostrmela. Na pragu je stal sicer bled, a z veselim, mal-ce boječim nasmehom — Sandi z nahrbtnikom na rami.

»Kje si se potikal?« je vzrojil oče in odložil žlico.

Sandi je postavil nahrbtnik k vra-tom in mu prosto pogledal v lice. Pogled pa se mu je zamrenil nad takim sprejemom, za trenotek je tr-masto stisnil ustne.

Oče ga je pikro motril. Kakšen je, si je mislil. Ves moker od snega. Čevlji, ti dragi, težko kupljeni čev-lji, kakor goba.

Sandi pa je gledal mimo njega v steno, kjer je bil z žeblički pripet star koledar. Videl se je, kako hodi

po zasneženih gazeih od kmeta do kmeta, prosi kruha, žita, krompirja, da doma ne bodo stradali. Koliko jih mora zato preslišati. Dasi so kmetje dobri in radi dajejo potrebnim. Zdaj je nahrbtnik poln, božič bo za spoznanje lepši... Strmel je v rdeče dneve na koledarju in skoro pozabil, da čakata starša na odgovor. Že nabreka nevihtna žila na očetovem čelu.

»Prosit sem šel.«

Naj le strmijo. Da, prosit, kaj pa je na tem čudnega?

»Kdo ti je dovolil?« je mrzlo vprašal oče in vstal.

»Ne bij ga!« je vzkliknila mati in se postavila pred dečka.

»Zdaj ga pa zagovarjaj! Kje si pa že slišala, da bi kdo iz naše družine doslej beračil?« je vprašal oče, stopil do nahrbtnika in ga brenil.

»Boga prosi, da bi nikoli. Danes ga pa pusti v miru, saj vidiš, da je ves prepaden... Prav nam bo le prišlo, kar je,« je odvrnila in pogladila Sandiju kodre s čela.

Oče je pa le menil, da mu mora dati v spomin vsaj nekaj. Na kratko mu je navil ušesa in ga zapodil spat. Berača ne mara pri hiši, če ga zdaj takoj ne odvadi, kaj bo pozneje iz njega?

Sandi je ubogal in legel. Kmalu je prišla za njim mati. Topleje ga je pregrnila, mu stisnila v roke kos svežega kruha in mu zašepetala, naj ne joka in ne zameri očetu. Ko je zatipala, da je ves moker, mu je prinesla sveže perilo in ga prekrižala na čelu.

Sandi je nepremičen obležal, s kosom v roki. Jokati ni mogel, ni

maral. Čemu neki? Pravice itak ni na svetu, kdo bi se cmeril? Zavedal se je, da je v dolini mnogo, ah, premnogo siromašnih družin, katerih otroci hodijo vsak dan na kmete in v bližnje kraje beračit... Ne beračit! To ni pravi izraz. Po življenje hodijo. Dà, po bore življenje. Mar misli njegov strogi in od skrbi bolni oče, da je šel po življenje kar iz objesti? Ali se ne spominja, kako dan na dan toži nad lastnim siromaštvom? Vsak čas da ga lahko upokoje. Kdo bo potem skrbel zanje? Dà, oče ga je s svojimi tožbami pripravil do tega koraka, Za plačilo pa ga je zuhal...

Zunaj je ležala bela zima. Bleščalo je sonce po nizkih bajtah, a razen mladine, ki se je sankala in smučala po bregovih in cestah, nihče ni videl lepote v tem. Rudnik je imel zdaj mnogo naročil. Zaslužek je bil dokajšen. A namesto, da bi se ljudje veselili tega, so gledali v prihodnjo pomlad in v grozeče poletje, ko se bo delo zmanjšalo in bo zaslužek pičel. Za tem pa pridejo upokojitve! Kakšna grenka, grozna misel!

Počasi so prešli božični prazniki. Prešli so mrzli meseci in čez noč je vse ozelenelo. Zacvetel je španski bezeg v mejah, rudarji so se zarili v svoje njive, ki so se gnetle na bližnjih bregih. Vsaka ped ledine je bila prekopana, pognojena, obdelana.

Igrišča so oživila, ali letos so se tamkaj podili drugi otroci. Na šohotu so imeli drugega poglavarja, na Sandija se ni spomnil nihče.

Saj bi pa Sandi tudi ne imel več časa za brezskrbne igre. Okrog božiča je šla mati v šolo prosit, da bi Sandija oprostili od pouka, ker je že dopolnil štirinajst let. Šolski upravitelj ji je svetoval, naj ga pusti v šoli do konca leta.

»Doma bo samo postaval,« je rekel, »in se ne bo naučil nič prida.«

»Potrebujem ga za manjše domače opravke. Starejši so se v slabi družbi samo skvarili, da niso za nobeno delo več. Kdaj bo konec te mizerije?« je tožila. »Vsa mladina bo zanič. Nikjer ne dobi dela, roke drži navzkriž in živi od miloščine. Pozabila bo, kaj je delo, kaj je pošten zaslužek lastnih rok.«

Šolski upravitelj si je brisal očala in prikimal. Če se ne bo kmalu izboljšalo, je menil, bo slabo za vse. Sandija bo pač priporočil, če misli, da ji bo kaj odlehel.

Po novem letu je prišlo dovoljenje in Sandi je ostal doma. Mati je dosegla še to, da je do kraja šolskega leta smel prihajati h kosilu v Sokolski dom, kjer je Kolo jugoslovanskih sester vzdrževalo kuhinjo za revne otroke.

Tam se je nekega dne razvil med njim in Hajnkom sledeči pogovor.

»Popoldne grem nabirat premog v Črnico,« je rekel Hajnko in izpljunil koščico češplje. Za kosilo so dobili češpljevo kašo.

»Jaz tudi,« je prikimal Sandi.

Tekla sta domov po koš in eskirico ter se sestala na domenjenem prostoru. Počasi sta šla proti reki, pol ure daleč.

Tamkaj so stale rudniške naprave, med njimi tudi tako zvani

»štirc«. V rudniku namreč nakopljejo poleg dobrega premoga tudi dosti ničvrednega kamenja in škriļjevca. V čistilnici ločijo z izpiranjem premog od te jalovine, ki jo naložijo na hunte in odpeljejo k reki, kjer jo »štircnejo« ali prekucnejo v vodo, da jo odplavi s seboj. Vedno pa se med jalovino skriva dokaj dobrih kosov premoga, ki so ga bile spregledale izbiralčeve oči in ga zavrgle v odpadke. Mnogo teh kosov leži v nizki in črni vodi, se skriva med drugim, prav tako črnim kamenjem, in čeprav je tudi pobiranje teh odpadkov prepovedano, ni nihče prestrog z ljudmi, ki brskajo, do kolen v vodi, za njimi. Teško in nehvaležno je to delo. Vsak sumljiv kamen je treba s sekiro ali kladivom razbiti. Šele razklana polovica pokaže, kaj je kamen, kaj pa premog. Potem prime vesela roka kos in ga čez glavo spretno zažene v koš.

Dečka sta dobro vedela, kdaj je ta žetev najbolj bogata. Ozirala sta se po progī, če ne drvijō že hunti za njima, in spešila korake. Pred njima so hitele ženske s koši, otroci s cajnami in koški. Vsi k »štircu«.

Prišla sta o pravem času. Stopila sta na breg in počakala, da so delavci zvrnili jalovino. Zarohnelo je kamenje z visokega rudniškega mostička daleč doli v deročo Črnico. Tukaj se je dolina zožila v ozek, skalnat prehod, kjer je močno odmevalo. Glas je letel dalje čez sinjo reko, proti jasnemu majskemu nebu, kjer se je vozil, visoko, visoko, kragulj v svojem kraljestvu.

Potem pa sta zabredla proti novemu kupu, čez katerega se je že spenjala zajezena voda in ga lizala, in z njima še kakšnih deset žensk, otrok in sitni Majnikov stric, ki ni

Oberoč se je obesil Hajnko za njegov, že precej poln koš in ga prebrnil v potok. Ženske so kričaje odobravale in obkladale Majnika z ljubeznivimi priimki, Sandi mu je

nikjer manjkal in je hotel biti, kakor petelin na plotu, povsod sam, kjer je kazalo za njegov žep. Zato so mu bili vsi gorki.

Sandi je bil prvi pri kupu. Bistvo je premotril kamenje in gledal po sumljivih kosih. Udaril je z ušesom sekire. Razčehnil se je kos. Ej, veselja! Dober kos premoga... Potem pa jalovina, jalovina... Težko opravilo. Vsi so hiteli.

Nenadoma je Sandijev koš postal silno težek. Potegnilo ga je na hrbet s košem vred v vodo. Premog se je skotalil v umazano tokavo. Dečka je užgalo, že med padcem je posumil, da ga je prebrnil Majnik. Iz same zavisti in požrešnosti.

»Obesil se mu je za koš!« je zakričal Hajnko. »Dajmo ga!«

In zdaj se je zgodilo Majniku isto, kar je ta napravil Sandiju.

pa z nogo škropil umazano vodo v obraz, da skoro ni mogel do sape. Lepo vse to seveda ni bilo, a razumljivo. Zakaj jih pa ni pustil v miru? Zdaj je pač le našel, kar je vedno iskal.

Medtem so se zgoraj na cesti nabrali radovedneži in krepko pomagali z besedami. Med njimi pa je bil nekdo, ki je ta dogodek še isti dan nesel v rudniško ravnateljstvo. Posledica tega je bila ostra prepoved pobiranja premoga pod »štircem«, ki so ji sledile še druge zabrane.

Čim hujši so postajali časi, tem ostrejši in strožje predpise in prepovedi je razglašalo ravnateljstvo. Tem bolj prekanjeni so morali postati ljudje, da so se mogli ubraniti vsaj najhujše bede...

(Dalje prihodnjič.)

Legenda o prvem snegu

To se je zgodilo že potem, ko je bil Adam prežnan iz raja. V nebesih je bil samo Bog in z njim njegovi angeli, ki so ga častili.

Nekoč je Bog hodil po nebeškem kraljestvu. Stopal je skozi velike dvorane, kjer še ni bilo ne svetnikov ne izvoljencev božjih. Dolgo je hodil in se ustavil šele v zlati sobi, ki je bila že lepo urejena. Njegov prestol se je bleščal ko sonce. Srebrni naslanjač poleg njega ni bil tako svetel, a vendar zelo lep. Saj je bil namenjen Materi božji, ki takrat še rojena ni bila. Tudi stoli za svetnike so bili že pripravljene, tako mehkih nimajo v nobenem gradu.

Gospod Bog je šel še dalje in si ogledal nebeške predvorne. Tam so angelci pridno delali. Ker je bil na zemlji dan, so veliki angeli nosili v zlatih vrčih olje in prilivali soncu, da je gorelo. Drobnji angelčki pa so snažili zvezde, ki bodo zvečer žarele na nebu.

Nebeški Gospodar je bil zadovoljen. Stopil je še v sobico, kjer bo nekoč sveti Peter sprejemal duše. Poskusil je, ali se biserna nebeška vrata trdno zapirajo. Prav tedaj pa je nanje rahlo potrkal. Bog je razdovedno pogledal skozi lino v durih. Zunaj je plavalo v zraku na tisoče belih in pisanih metuljev. In dobri Bog se je spomnil, da se na svetu že bliža zima in da je ukazal metuljem, naj pridejo jeseni v nebesa. Saj bi sicer na svetu poginili od mraza. Vendar zima takrat še ni bila bela, ker ni bilo snega, samo mráz je pritiskal. Hitro je nebeški Oče odprl vrata in metulji so se vsuli skozi nje in Ga obdali kakor pisan, živ oblak. Največji izmed njih se je ponižno spustil na zlati rob božjega plašča. Bog ga je dvignil na svojo dobrotno dlan.

»Kaj bi rad?«

»Sveti Stvarnik, veliko prošnjo imamo.«

»Kakšno neki?«, se je začudil Bog.

Metulj je nadaljeval: »Drevesa na zemlji so tako grda in uboga zdaj, ko je že skoraj zima. Listje jim je odpadlo, obupana stegujejo svoje črne veje v nebo. Vsa zemlja je tako grdo rjava. Prosimo Te, pomagaj!«

Ljubi Bog je pomislil, nato pa se je zagledal v metuljeva krila. Na njih se je lesketal lep bel prah, drobne, predrobne zvezdice. In dobri Bog se je spomnil, kako lepo bi bilo, če bi ves svet pokrili k takimi zvezdicami.

Pokimal je metulju: »Uslíšal bom tvojo prošnjo. Ves svet bom pokrili z belimi zvezdicami, kakor jih nosijo tvoja krila. Saj jih je še dovolj ostalo od šestega dneva stvarjenja.«

Metulji so bili tako veseli, da so se pozabili zahvaliti. Odleteli so na širne nebeške poljane, kjer rasto čudovito lepe cvetke, kakršnih na zemlji nikjer ni.

Bog Oče je medtem poklical svetlolase angelce in jim naročil, naj gredo po svoja zlata rešeta. Stresali bodo skozi nje bele zvezdice na zemljo. Angelci so šli in sipali skozi nebeška tla bele zvezdice — snežinke.

Te so se lovile in preHITEvale v meglah in oblakih. Postajale so vedno večje in težje, ker so jih poizile vodne kapljice. Počasi so legali beli kosmi na prstena tla. Zemlja ni bila več rjava in pusta, drevesa ne več črna in gola, vse je pokrila mehka bela odeja.

Na zemlji pa sta stala med vrati lesene kolibe Adam in Eva. Začudeno sta gledala padajoče snežinke. Zdelo se jima je, da pošilja Bog košček raja na zemljo.

Iz zgodovine nogometa

Dandanes igrajo nogomet po vsem prostranem svetu, vendar ta sportna panoga ni tako nova, kakor bi kdo mislil.

Žogali so se že stari Grki in Egipčani. Žoganje je bila mladini že od nekdaj priljubljena igra. Seveda takrat niso igrali na dva gola z dvaindvajsetimi igralci, kakor danes, toda kljub temu lahko zasledujemo od prastarih iger z žogo dalje skozi vsa stoletja, kako je prišlo od navadnega žoganja do nogometa, kakor ga poznamo danes.

Slavni grški pesnik Homer je živel približno 1000 let pred Kristovim rojstvom; in že ta piše v svoji znameniti Odiseji, kako so se takratni mladeniči in devojke igrali z žogo na travniku, poraslem s kratko travo.

Pozneje je nastalo mnogo različnih iger z žogo. Na sredi prostornega igrišča je stal kup kamenja, odkoder so metali žogo. To je bilo približno isto kakor današnji »center«. Igralci so bili razdeljeni v dve skupini, igrišče pa je bilo štirioglato, bolj dolgo kakor široko, torej približno tako kakor pri današnjem nogometu. Lesenih golov niso poznali, temveč je veljala za gol ozka stranica na eni in drugi strani igrišča. Žogo so brcali in metali z roko. To igro so imenovali stari Grki »episkiros«.

Stari Rimljani so kovali celo novce, na katerih so bili upodobljeni možje, ki mečejo žogo. Latinci so za žoganje uporabljali različne žoge, velike in male. Neka drobna žoga se je pri njih imenovala »pila«. Imeli so pa tudi žoge, ki so bile napolnjene z zrakom. Njihovo ime je bilo »folis«. Tretje vrste žoga, imenovana »paganika«, pa je bila polnjena s perjem, dlako ali s posušeno morsko travo.

S »pilo« so igrali igro »trigon«. Na igrišču so začrtali na zemljo

velik enakostraničen trikot, v katerem so stali trije igralci, vsak v enem oglu. Metali so žogo drug drugemu in vsak je moral paziti, da žoga ni zletela preko omenjenega prostora, kar mu je sicer štel v izgubo.

V Nemčiji, Franciji in na Angleškem je bilo žoganje že od nekdaj priljubljeno. Okoli l. 1500. so zidali celo nalašč za to hiše s prostornimi dvoranami, kjer so se žogali. Na Angleškem so v tej dobi igrali celo neko igro, ki je že precej sličila nogometu. Seveda je razumljivo, da je bila veliko bolj preprosta. Igrišče je bilo ograjeno; žogo so postavili na sredo in tekma se je pričela. Zanimivo pa je, da se je v tej igri borilo vsako moštvo na ta način, da se je trudilo, da spravi žogo v svoja lastna vrata. Pri tej igri so se smeli igralci posluževati rok in nog. Često so prirajali take igre in tekme na mestnih trgih, kar so pa pozneje radi razbitih oken opustili in prenesli igro v okolično mesta na travnike in nalašč za igro izbrane prostore.

Potem je prišla ta igra nekoliko v pozabljenje. Okoli l. 1800. pa jo spet najdemo v angleških šolah in poslej ne more nobena stvar več zadržati zmagoslavnega napredovanja nogometa po vsem svetu. Nogomet so seveda igrali v tej dobi čisto drugače kakor dandanes. Bil je to nogomet in hazena obenem, ker je bilo vsakemu igralcu dovoljeno, da lovi žogo tudi z rokami.

Šele okoli l. 1870. je nastopila v igranju velika sprememba. Vsem igralcem, razen vratarju, je bilo odlej zabranjeno, da bi se pri igri posluževali rok. Vsako moštvo je štel 11 igralcev, od katerih je bilo 8 napadalec in 3 branilci. Med tebrli golov so imeli na vrhu napeto vrv. Sodnikov spočetka še niso poznali. Po vsakem голу je moralo moštvo menjati prostor. »Cornerov« (kotov) še niso upoštevali, ravno tako ne enajstmetrovke.

Leta 1871. je pričel tekme voditi sodnik. Dve leti pozneje je izšel predpis, da morata biti stebra golov zgoraj zvezana z lesenim tramom; istega leta je bil uveden tudi »corner« (kot), kakor ga poznamo danes.

Še nekaj let pozneje je dobil nogomet svojo današnjo obliko. Vse to se je zgodilo na Angleškem, kjer to igro že od nekdaj izvrstno igrajo. Zato tudi imenujejo Anglijo domovino nogometa.

Najstarejša, največja, najmanjša in najdražja knjiga na svetu

Najstarejša knjiga na svetu je tako zvaní Pricov papirus. Spisan je bil 3350 let pred Kristom v starem Egiptu. Našel jo je v neki grobnici znanstvenik-starinoslovec Price in po njem je ta knjiga dobila tudi svoje ime. Shranjena je v pariški narodni knjižnici.

Največja knjiga na svetu je Anatomsí atlas (= knjiga, ki v slikah prikazuje sestavo človeškega telesa). Hraní jo knjižnica državne obrtne šole na Dunaju. Visoka je 1 meter 90 centimetrov in široka 90 cm. Tiskali so jo od l. 1823. do leta 1830.

Najmanjša knjiga na svetu je visoka 1 cm in široka 6 mm. Tiskana je v Padovi l. 1897. in ima 208 strani.

Najdražja knjiga je sveto pismo, ki ga je tiskal Gutenberg (iznajditelj tiskanja z premakljivimi pismenkami) v l. 1453. Za to edinstveno knjigo je plačal nek strasten zbiralec redkih knjig pred nekolikimi leti okoli 17 in pol milijona dinarjev.

Knjiga z največ zvezki je »Tu-šugučeng«, knjiga nekega kitajskega pesnika. Knjiga ima 5020 zvezkov, vsak zvezek pa 170 strani. Tiskana je bila v začetku 17. stoletja.

Sveto pismo je knjiga, ki je izdana v največ izvodih in razširjena po vsem prostranem svetu. Danes šteje okoli 500 milijonov izvodov v 630 različnih jezikih in narečjih.

Norec, ki je hotel razsvetljevati londonske ulice z dimom

Ze nad sto let je tega in ta norec je bil Anglež ter se je imenoval William Murdoch. Naučil se je namreč skrivnosti, kako pridobivati plin iz premoga. Ko so Napoleonu to povedali, se je smejal »blazni idej«. Tedanje nemško časopisje je obsodilo cestno razsvetljavo iz sledečih šest stališč:

1. iz verskega, ker je bogoskrunska, kajti Bog sam je ločil svetlobo od teme,

2. iz pravnega, zakaj ne sme se siliti ljudi, da bi plačevali za plin, katerega ne rabijo,

3. iz zdravniškega, kajti nočni zrak je škodljiv zdravju in če bi bile ulice razsvetljene, bi ljudje ostajali ponoči zunaj in se prehladili,

4. iz moralnega: izginil bi namreč strah pred temo in zločini bi naraščali,

5. iz policijskega, zakaj cestne svetiljke bi plašile konje in spodbujale tatove,

6. iz gospodarskega; ogromne vsote denarja bi bilo treba pošiljati v inozemstvo za nakup premoga in drugih potrebnih sirovin.

Ne samo ta, temveč tudi vsak drug korak napredka v zgodovini civilizacije je zaviralo starokopitno mišljenje, dozorelo v pretekli dobi.

Mišljenje mladega rodu pa je brez ozira na tradicijo šlo vedno za napredkom. Ob vsakem času se je vršil boj med temi starokopitnimi konservativci in med mladimi naprednjaki, ki so še vedno zmagali.

P. V. B.

PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè

Povest o samooki kuharici ter o delu in jelu, ki se vidi le na eno oko

Graščak, pri katerem je Pavliha prosil za službo, tega še ni poznal. V gradu je živel sam s kuharico in hlapec mu je bil potreben. Pavliha mu je bil všeč, sprejme ga zatorej in mu reče: »Če boš priden, ti bo pri meni prav dobro. Jedel in pil boš tisto, kar jem sam in z menoj moja kuharica, kar pa je treba, da opraviš, opraviš lahko na pol.« Pavliha si vsega tega ne da dvakrat reči; z veseljem ostane v gradu ter obljubi, da se bo natanko držal tega, kar mu je naročil gospod.

Tisti čas gre kuharica, zakolje dva piščanca, ju oskubi in natakne na raženj, pa ukaže Pavlihu, naj lepo prisede in vrti raženj, da se piščanca spečeta.

Pavliha uboga, sede in skrbno vrti raženj s piščancema. Ko se mu zdita že dosti lepo opečena, si pravi: »Gospod, ki me je vdinjal, je dejal, da bom jedel in pil, kar jé in pije sam in kar jé in pije njegova kuharica. Tako mora biti in resnica gospodovih besed se mora precej izkazati. In bi ne bile resnične, če bi jaz zdajle ne jedel pečenih piščancev. Sam vendar ne morem biti tak, da bi postavljaj gospodove besede na laž.« Rekši sname z ražnja piščanca ter ga sne samega brez mrvice kruha.

Ko se približa čas obeda, pride samooka kuharica, da oblije pečenko z mastjo. Videč, da je na ražnju samo en piščanec, reče Pavlihu: »Saj sta bila vendar dva piščanca; kje je sedaj drugi?« Pavliha se na

to začudi: »Kako pravite? Dajte, prosim, pogledjte še na drugo oko, pa boste videli še drugega.«

Očitek zastran očesa, ki ga je izrekel Pavliha, kuharico strašno ujezi. Vsa divja teče h gospodu in mu pove, kakšno ji je zabrusil hlapec, pa tudi, da je dala dva piščanca, ko pa je hotela pogledati, kako se pečeta, je bil na ražnju le še eden.

Gospod gre nato sam v kuhinjo, se obrne k Pavlihu in mu reče: »Poslušaj, Pavliha! Zakaj sramotiš mojo kuharico? Dobro vidim, da je samodrug piščanec na ražnju, kjer sta bila poprej dva.«

»Kajpada sta bila dva,« potrdi Pavliha.

»No, in kje je drugi?« pobara gospod.

»Tukaj,« nedolžno odvrne Pavliha. »Kar dobro odprite oči, pa ga boste videli. Onega je videla vaša dekla; zato sem ji tudi dejal, naj odpre obe oči, pa bo videla dva.«

Gospodu je odgovor povšeč, nasmeje se in reče: »Priatelj, tega kuharica ne more, saj vidiš, da je samooka.«

»Gospod,« odvrne na to Pavliha, »to pravite vi, ne jaz.«

Na kar gospodar: »Kar je, je in zdaj ne moremo nič za to; ampak enega piščanca le ni.«

»Seveda ga ni,« potrdi Pavliha, »jaz sem ga pojedel. Sami ste rekli, da bom jedel in pil, kar bosta jedla in pila vidva s kuharico. Piščanca sta bila pripravljena za vaju; jaz pa sem bil lačen in sem snedel svoj del. Snedel sem ga vnaprej, da ne bi kasneje znabiti gledal v prazno, vi

pa bi ostali na laži. In mislim, da je bolj prav, ako sem jaz pospravil piščanca, kakor da bi vi postali lažnivec.«

Tolika Pavlihova pretkanost je gospodu kaj godila, zato mu reče:

mi naročili, naj opravi vsako delo samo na pol. Vaša kuharica pa bi rada videla na obe oči, a vidi samo na eno; tako res vidi vse samo na pol in na pol vidi opravljena tudi moja dela.«

»Dragi moj Pavliha, saj mi ni za piščanca; kar to glej, da storiš odsihmal, kar ti ukaže kuharica.«

»Bom, gospod,« obljudi Pavliha, »vse, kakor zapoveste.«

Kar pa mu je naložila kuharica, je opravil Pavliha vse samo na pol. Če ga je poslala s škaфом po vodo, je prinesel pol škafa; če mu je rekla, naj prinese naročaj drv, je prinesel pol naročaja; kadar naj bi pokladal živini po dve povesmii sena, je položil eno; namesto bokala vina je prinesel iz kleti samo polič. In tako naprej in naprej in pri vsaki reči, tako da je kuharica dobro opazila, kako ji nagaja. Na vse to pa njemu samemu ni rekla nič, pač pa ga je spet zatožila gospodu.

Gospod pokliče Pavliha in mu reče: »Pavliha, kuharica te toži. Viš, rekel sem ti, da jo ubogaj, kar ti ukaže in kar bi rada. Ti pa ne.«

»Gospod,« odvrne Pavliha, »kar mi je naročila kuharica, vse sem zmeraj napravil. Ampak sami ste

Na te besede se gospod zahahlja, kuharica pa jezna, da je kaj, vzroji: »Gospod, če ostane ta burkež še naprej v vaši službi, grem proč jaz.«

Gospodu je bil Pavliha prav všeč, a ni maral cveliti kuharice, ki je ostarela v njegovi službi, zato mu reče: »Pojdi, sinko, s trebuhom za kruhom. Nerad te gonim, pa za vse je boljše, če se spraviš iz moje hiše.«

Še mu odšteje plačilo, mu da potnico in Pavliha vzame pot pod noge.

Meščanom, ki naj bi gledali, kako leta Pavliha po zraku, pove, da so mu lepo nasedli

Na svoji poti pride Pavliha v večje mesto. Tu razglasi, da je dospel Pavliha, poln umetnij in glum. Meščani so postali ob tem razglasu radovedni in povsod so govorili samo o njem. Najodličnejši med njimi se zbero, grede k Pavlihu in ga prosijo, naj jim pokaže kako po-

sebno umetnost. Na kar jim obljudi, da bo sfrfotal z mestnega županstva.

Hitro se razve po vsem mestu, da je prišel človek, ki bo zletel z mestnega županstva, in brž se zbere staro in mlado, da vidijo, kako človek leta po zraku. Ko se tako napolni ves obširni trg in vse zija z ustmi in očmi, se prikaže Pavliha na pomolu nad vrati mestne hiše. Videč množice v pričakovanju, se zakrohoče na vse grlo ter se smeje in smeje, da od smeha komaj besede: te-le besede:

»Mislil sem,« je kričal, da bi ga vsi dobro čuli, »mislil sem, da sem največji tepec na svetu. Pri vas pa

vidim, da je vse mesto polno bedakov in tepcev. Zakaj če bi mi vi še tako sveto zatrjevali, da znate letati po zraku, ne bi vam verjel, vi pa meni verjamete. Vprašam vas: Kako naj letam? Še gos nisem, kamoli ptič, ki se okretno suka po zraku; nimam ne perja ne perotnic, nikoli pa še nisem videl leteti bitja brez kril. Zdaj vidite, kakšni bedaki ste in kako slepo ste nasedli moji potegavščini.

Po teh besedah se brž skrije in pusti ljudi, naj kolnejo ali se smejejo, kakor komu bolj prija. Mnogi med njimi pa so rekli: »Res je velik burkež in grdo nas je potegnil; a povedal nam je resnico.«

Kovač

*Da sem velik in močan,
šel na delo bi veselo,
stal pri naklu bi kovač,
glasno kladvo bi zvenelo.*

*Kot vihar bi puhal meš,
iskre vrole kot čebele —
žvenk na žvenk, udar na udar,
črne stene bi donele.*

*V peči bliska in žari
oglje se izpod oboka,
in pri delu pozlati
moja raskava se roka.*

Cvečko Golar

Doma izgotovljene igračke

3. Kamenčki za zidanje

Škatle s kamenčki za zidanje kupimo lahko v vsaki večji trgovini z igračkami. Toda ta reč je v trgovinah precej draga. Zato nam je v veliko večje veselje in zadovoljenje, če napravimo svojim mlajšim sestricam in bratcem take kamenčke sami.

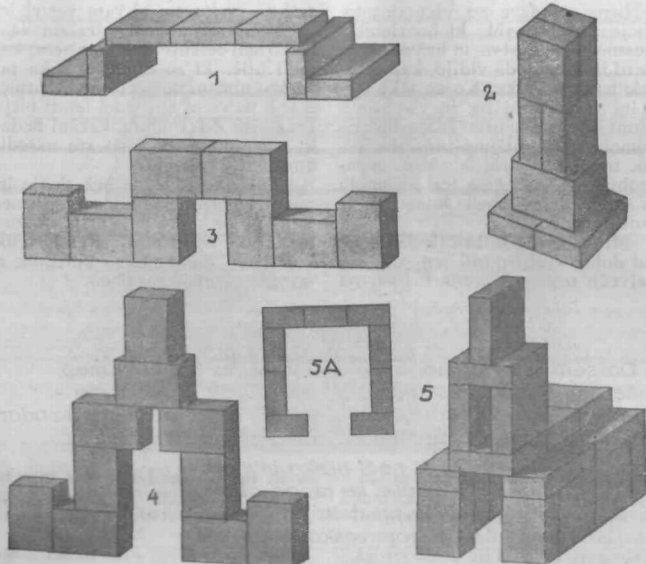
V ta namen nam pridejo prav stare prazne škatlice od vžigalic, katerih zunanji ovoj prevlečemo z močnim rjavim papirjem za zavijanje, to pa zaradi tega, da so kocke bolj močne in se preveč ne zamažejo. Prevlečemo pa samo zunanji ovoj, da se da predalček, kjer so bile vžigalice, pomikati ven in noter. Po osem takih prevlečenih škatlic pa denemo v primerno nizko škatlico iz lesa ali lepenke — naša škatlica s kamenčki za zidanje je gotova. Na sliki

vidimo vzorce za zidanje s škatlicami za vžigalice. Št. 1. predstavlja most; brv preko njega napravimo na ta način, da potisnemo po eno škatlico med dva zunanja ovoja in ju na ta način zvezemo. Kako napravimo stolp (št. 2) in vrata (št. 3), je prav jasno razvidno iz slike. Vrata št. 4 je malo teže napraviti, ravno tako cerkev (št. 5). Za vrata (št. 4) je potrebnih deset, za sezidavo cerkve pa dvajset škatlic (kamenčkov). Na št. 5 a vidimo tloris naše cerkvice.

Prelepljanje škatlic izvršimo na tale način: najprej izrežemo iz rjavega papirja 5 $\frac{1}{2}$ cm širok in 11 $\frac{1}{2}$ cm dolg trak (ta mera velja za običajne škatlice za vžigalice). Ta trak namažemo po hrapavi strani enako-

merno s knjigoveškim klejem ali kakim drugim močnim lepilom. Ozek rob tega traka položimo nato na stranico, kjer drg-

nastanejo pozneje mehurčki in gube. Nato posušimo vsako škatlico posebej. Po sušenju zložimo izgotovljene kamenčke za zi-

nemo vžigalice, in pritisnemo s prstom papir močno na škatlico. Papir položimo nato preko pokrova, preko druge drgalne stranice, preko spodnje strani in zopet na prvo stransko stranico, kjer smo pričeli lepiti. Moramo ga močno pritiskati, da ne

danje v pripravno škatlo. Če se nam po daljšem uporabljanju kak kamenček oziroma škatlica pokvari, jo takoj popravimo ali nadomestimo z novo; na ta način je škatla s kamenčki vedno v najlepšem redu.

Torej le vkup, mladi arhitekti!

Domovina sadnega drevja

Črešnja je baje doma v Mali Aziji, odkoder jo je presadil na evropska tla rimski bogataš, vojskovodja Lucij Licinij Lulul (114—157 po Kristu). Iz Rima se je kmalu razširila po vsej Evropi in tudi uspevala.

Jablana je omenjena že v svetem pismu, v poročilu o prvih dveh ljudeh, o Adamu in Evi, in je torej najstarejše sadno drevo, kar jih poznamo. Jabolčnik je bil znan že pred 2000—3000 leti pri Hebrejcih, Grkih in Rimljanih.

Sliva je doma iz okolice Damaska. V Evropo so jo prinesli križarji (v 12. stol.).

Domovina vinske trte je Azija. Ze o Noetu pišejo, da je poznal to žlahtno rastlino. Presajena v Francijo iz Italije, je kmalu postala vir bogastva. Rimski cesar Tit Flavij Domicijan (51—96 po Kr.) je dal v rimski državi izruvati vse trte, ker je mislil, da naganja samo strast do pijače barbarske narode k vojnim pohodom in vpadom v njegovo državo. Šele njegov naslednik Probus jih je dal zopet nasaditi.

Ali zbirate znamke?

Na svetu je mnogo zbiralcev znamk, tudi marsikateri »Zvončkar« je vmes. Vsi ti goje gotovo samo eno željo, da bi zbrali vse znamke sveta. Človek bi rekel, da to ni tako težko, ali...

Francoski filatelistični list (filatelija je tuje ime za zbiranje znamk) »L'Echo de la Timbrologie« prinaša zanimive podatke o tem, koliko vrst znamk je nekoč bilo in koliko jih je danes na svetu.

Poštna znamka se je prvič pojavila l. 1840.

Leta 1859. je štel celotni album poštних znamk vseh držav in vseh

vrednosti že več kakor 810 različnih poštних znamk.

Leta 1889. se je število dvignilo na 6740.

Toda znamk je bilo leto za letom vedno več in leta 1909. je bilo treba za popoln album že 14.200 znamk.

Danes je pa znamk še veliko več (najbolj je naraslo njihovo število po svetovni vojni, ko je nastalo nešteto novih držav). Po računu francoskih zbiralcev je bilo dosedaj tiskanih okoli 55.000 različnih vrst znamk v raznih državah.

Mislím, da ni nobenega med nami, ki bi mogel vse zbrati! K. S.

Trije kozli (Norveška pravljica)

Nekoč so živeli trije kozli, ki so si bili bratje. Namenjeni so bili na planino v gorovje, da bi si popravili zrahljano zdravje in zdebelerli ob sočni gorski paši.

Pa so odkorakali. Spotoma pridejo do nekega vodopada, preko katerega je vodil most. Pod mostom pa je stanoval oduren spak, ki je imel oči velike kakor dva krožnika in nos dolg kakor ročaj metle.

Najmlajši kozel je šel naprej, bil je droben in nežen in zato je hotel priti prvi preko mosta.

»Rakrak, rakrak!« je ropotalo v mostu.

»Kdo koraca po moji strehi?« zavpije spak.

»Jaz sem,« pravi kozlič, ki je imel visok, prijeten glasek, »jaz sem, najmanjši kozel, grem na planino, da se zdebelim.«

»Požrem te!« zarjove spak, »zakaj pošteno sem lačen in veselím se že na mastni grizljaj.«

»Oh, tako sem še majhen, od mene ne boš imel dosti; počakaj še malo! Za mano pride drugi kozel, ta je mnogo večji in ti bo veliko bolj teknil.«

»Pa naj bo!« reče spak.

Čez nekaj časa pride na most srednji kozel; bil je precej večji, veselje ga je bilo pogledati. Tudi ta je hotel preko mosta.

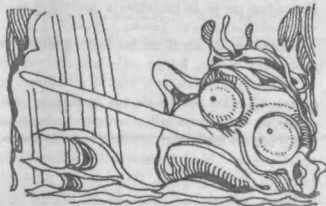
»Rakrak, rakrak!« je ropotalo v mostu.

»Kdo koraca po moji strehi?« zavpije spak.

»Jaz sem,« reče kozel, ki ni imel baš najlepšega glasu, jaz sem, srednji kozel; grem na planino, da se zdebelim.«

»Požrem te!« zarjove spak, »kajti pošteno sem lačen in veselím se že na mastni grizljaj.«

»Oh, nisem še dosti velik, od mene ne boš imel dosti; počakaj še malo! Za mano pride tretji kozel, ta je mnogo večji in ti bo veliko bolje teknil.«

»Pa naj bo!« reče spak.

Nato pride počasnih korakov veliki kozel in hoče preko mosta; tako velik in težak je bil, da se je most udajal pod njim in ves tresel pod njegovo težo.

»Rakrak, rakra!« je ropotalo v mostu.

»Kdo koraca po moji strehi!« zapije spak.

»Jaz sem, veliki kozel,« mu odgovori tretji kozel, ki je imel grd, robat glas.

»Požrem te,« zarjove spak.

»To bomo šele videli!« pravi veliki kozel, stopi proti spaku in ga sune z rogovi v vodo nazaj, da ga ni bilo nikdar več na spregled.

Potem pa brž odkoraka dalje v gorovje na planino, kjer se sestane s svojimi brati. Na izvrstnih pašnikih so postali vsi trije veliki in debeli, tako debeli, da so komaj prišli spet domov. Če niso v dolini shujšali, so skoraj gotovo še danes tako debeli. To bo pečenka!

Iz mladih peres

Prispevki »Zvončkarjev«

PRVI SNEG

Tisto zimsko popoldne, ko je Janezek v gozdu nabiral suhljad, je burja podila po nebu goste, sive oblake, tako težke, da so butali ob trdni Krim. Vršala je skozi drevje in stresala razenj zadnje ostanke orume-nelega listja. Krokariji so letali nizko nad praznimi polji in zatleglo krakali kra, kra...

Komaj je vlek el Janezek težko butaro domov. Njegova mati je uboga kajžarica, ki si ne more kupiti drv. In hud mraz je pred durmi. —

»Da bi vsaj kmalu zapadel sneg,« je mislil, »potem bi pa šel kar s sankami po drva...«

Nebo se je čisto prevleklo s sivo kopreno, burja je ponehaval in na vasi je berač Tomažek razkladal, da diši po snegu...

Ponoči je začelo snežiti in ni prenehalo niti zjutraj, ko je Janezek koračil v šolo. Popoldne pa je iz podstrešja privlekel sani, vz el sekirico in vrv ter se odpravil v gozd. — »Pazi se, da se ti ne bo kaj zgodilo,« je zaskrbelo mater, ko je odhajal.

Veselo se je Janezek vračal z naloženimi sanmi. Gladko so drčale po opolz kem snegu in so kar same silile v dolino. Sneg pa je še vedno naletaval, da je Janezek komaj videl predse. Nad Dragarjevim klancem je Janezku padlo na um, da bi sedel na sani, ki bi ga ponesle v dolino. Že so drčale sani

z Janezkom po strmem klancu navzdol. Vedno hitreje in hitreje. Janezek zavriska, da se dvigne jata vran in se krakajoč spreltava nad gozdom. Tedaj pa nenadno zadenejo sani ob skalo, skrito v snegu, se obrnejo na levo stran in se z bliskovito naglico bližajo strmi škarpi... Vzklik groze pretrese gozd, nato tresk ob skale in zopet vse tiho... Le vrane še letajo in krakajo kra, kra... Z neba pa padajo mehke snežinke, kakor da bi hotele čimprej splesti bel mrtvaški prt.

Zalostno zvone zvonovi pri fari. Janezek jih ne sliši več. Mirno leži na odru, med svečami in cvetjem, in njegova mati plaka kraj njega. Na pokopališču pa zija črna jama in sneg pada vanjo, da pripravi Janezku mehko, toplo posteljico...

Anton Mauer

ZIMSKA

I.

Od sivega neba sneži, sneži.
V rezkem pišu mrzle burje
snežinka za snežinko hiti
na belo poslano vas...

II.

Po mestnem tlaku hodijo ljudje,
koraki so jim trudni, negotovi,
s skrbjo na blelih licih beže
skozi burjo, sneg in mraz...

III.

Po spolzki gazi šepa berač,
betežen, skoraj slep in gluš,
in si natihem, boječe želi,
da bi sneg bil moka, kruh...

Ivan P. dobnikar

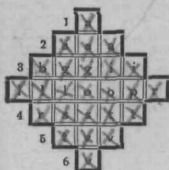
Zastavice za brihtne glavice

1. SKRIVNOSTEN NAPIS

2.

DEMANT

Po sredi navzdol
in počez: gora v
Julijskih Alpah.

1. soglasnik,
2. poljsko orodje,
3. hunski kralj,
4. ptič,
5. naselje,
6. predlog.

3.

IZVLEČEK

IZ VREMENSKEGA POROČILA

Kraj	Snega zapadlo
Čušperk	15,4 cm
Rogaška Slatina	12,8 "
Ribnica	24,6 "
Zagorje	23,5 "
Mrzli Studenec	15,6 "
Ljubljana	17,4 "
Polževo	26,0 "
Radomlje	18,5 "
Selca	20,0 "
Preddvor	12,3 "
Trzič	14,0 "

Kakšna je vremenska napoved?

ZAMENJALNICA

Una, pega, krava, raza, zapad, Olga,
kum, most, Atika, jama, par

V zgornjih besedah zamenjaj prve črke
z novimi! Začetnice novih besed ti dajo
ime in priimek slovenskega pesnika!

RESITEV UGANK IZ DECEMBRSKE STEVILKE:

1. Rebus: Zivel naš mladi kralj Peter
drugi!
2. Mreža: Sonce se od daleč skriva,
vrana leta okrog hiše, tenek veter zunaj
piše, tla pa debel sneg pokriva.
3. Dopolnilnica: riba, brodar, serenada,
štirinajst, Marijana, prepad, repa.
4. Voščilo: Vesel božič in srečno novo
leto!

Vse uganke so pravilno rešili: Marjan
Matul, Bjelovar; Liljana Rosina in Marjan
Lebar, Brežice; Zoran Jerin, Celje; Ivan
in Marjan Svoljšakova, Dob pri Domžalah;
Vida Pikuš, Dolnja Lendava; Dorijan Hel-
ler, Kranj; Mitja Grašič, Litija; Miloš Ba-
bič, Franci Šlajpah, Janko Varšek, Peter-
ček Kozina, Nuša Krebelj, Srečko Seme,
Alojzij Fuchs in Viktor Jörg, Ljubljana;
Radovan Vrabl, Tugomer Koser, Bojan in
Srečko Škofičeva, Jelena Rauter, Marta
Jazbec, Bogdana Pečar, Boris in Dušan
Dernovškova, Udo Jerič in Samo Pečar,
Maribor; Anica Kleinstejn, Moste pri Ljub-
ljani; Zorica Ahačič, Novo mesto; Mira
Doberšek, Prevalje; Sonja Petrovič, Ptuj;
Božica Roš, Rimske toplice; Milena Ko-
kotec, Stara cerkev pri Kočevju; Bojana
Ravbar, Stara vas pri Brežicah; Zlatica
Jug, Studenci pri Mariboru; Irena Arko,
Št. Vid nad Ljubljano; Marija in Marta
Hrašovčevi, Smarje pri Jelšah; Metoda
Kramar, Velenje.

NAGRADE

Srečnosni žreb jih je takole razdelil
med naše iznajdljive ugankarje:

1. Mileni Kokotčevi iz Stare cerkve pri
Kočevju: E. Gangl, Zbrani spisi, VI. zvezek.
2. Mitji Grašiču iz Litije: Ivan Lah, Če-
ške pravljice.
3. Zorici Ahačičevi iz Novega mesta: A.
Rapč, Mladini, V. zvezek.
4. Vidi Pikuševi iz Dolnje Lendave: M.
Komanova, Narodne pravljice in legende.
5. Janku Varšku iz Ljubljane: Korban,
Vitomilova železnica.

Nagrajenci, priporočajte »Zvonček«
pri svojih tovariših in mladih znanih!

Stric Matic

s košem novic

Minuli božič je prinesel naši mladini med drugim naslednji lepi knjižni dar: Adamičeva Dva mimo smrti, zanimivo povest dveh dečkov, ki sta s tisoči trpinov preromala med vojno albansko Golgoto (pisatelj, ki ga Zvončkarji dobro poznamo, je svoje demoljubno delo posvetil našemu mlademu kralju Petru II.), Jurkovičevo Malo kraljico noči, pestre zgodbe prikupne drobne Lili in psička Šarika v besedi in podobi, povečan ponatis iz »Jutra«, in knjižico Oče naš z lepimi barvastimi ilustracijami Otona Gasparija.

Dne 10. decembra je slavil bivši ban dravske banovine, sedanji minister za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Drago Marušič svoj petdeseti rojstni dan. Na večer pred jubilejem so pridedila slavlencu nacionalna društva podoknico s petjem. Ban se je za ovacije iskreno zahvalil z balkona banske palače. Da bi še dolgo deloval v blagor naroda in države!

V Londonu so pred kratkim uvedli novo vrsto najmodernejšega vozila. To je avtobus na vodi ali kakor ga Angleži imenujejo »waterbus« (izg.: uoterbus). Za začetek so spravili v promet 31 takih motornih čolnov, zgrajenih v obliki avtobusa. Tak čoln sprejme 120 potnikov; z njimi vršijo promet na Temzi.

Na Japonskem izdelajo letno toliko svile, da je ne morejo več prodati. Zato so se japonski strokovnjaki pričeli ukvarjati z mislijo, kako bi mogli svilo uporabiti koristno v druge svrhe. Izumili so, da bi se iz svile lahko delali trpežni podplati za čevlje. Prvi poskusi v tem smislu so se prav dobro izkazali — svileni podplati so na tlakovanih ulicah prav dobri in trpežni in poleg tega cenejši kakor usnjati.

Nedavno je poteklo 100 let, odkar je bila uglasbena češka narodna himna »Kje dom je moj«. Himno je uglasbil skladatelj Škroup l. 1834.

Dne 29. novembra je preteklo 10 let, odkar je umrl slavni italijanski skladatelj Puccini (izgovori: Pučini), katerega opere: Tosca, Bohème, Madame Butterfly i. t. d. bodo večno uprizorjali v vseh svetovnih gledališčih.

Nekdo je izračunal, da porabi in prižge Amerika vsako minuto pol milijona vžgalic.

Metersko mero, ki je pri nas že dolgo v rabi, so uvedli Francozi po veliki revoluciji l. 1789. — Na Ruskem jo poznajo šele od leta 1918., na Angleškem od l. 1920., na Japonskem 1921., v Perziji 1924., Argentini 1927. Angleži in Amerikanci se pa še vedno drže svojega čevlja.

Prebivalstvo ruskih mest strašno hitro raste. L. 1914. so štela vsa ruska mesta 25 milijonov ljudi, letos pa že 39 milijonov. Moskva ima danes 3.572.000 prebivalcev (pred vojno 1.701.000) Harkov 646.000 (pred vojno 313.000).

Delavci, ki so kopali jarek v Palermu v Siciliji (Italija), so našli pravo pokopališče prazgodovinskih slonov. Neki strokovnjak za prazgodovinsko živalstvo je ugotovil, da so živel sloni v tistih krajih pred 30.000 leti, ko Sicilija še ni imela ljudi. Apnena tla so kosti sijajno ohranila. Sestavili so iz kosti 12 okostnjakov, ki bodo razstavljeni v mestnem muzeju v Palermu.

Dne 25. decembra 1934. je poteklo 10 let, odkar je umrl slovenski skladatelj Viktor Parma. Rodil se je v Trstu, svojo mladost je pa preživel v Benetkah, Trstu, Zadru, Črnomlju, Ljubljani in v Tridentu na Tirolskem. Glasbi se je posvečal že od mladih let in je obogatil našo glasbeno literaturo z neštevilnimi dobrimi skladbami. Poleg njegovih oper in operet (Urh, grof celjski, Ksenija, Zlatorog, Rokovnjači,

Caričine Amaonke itd.) je posebno znana med našim narodom njegova koračnica »Mi smo vojaki, korenjaki«.